

bila nakon što biblijski narativ prestaje? Kroz pitanja, dotiče se i suvremenih problema koji su u biti vrlo slični ondašnjima, poput borbe za vjeru, ljubav, poput strahova, ljubomore, pitanja zla i grijeha te vjernosti Bogu i brige o obitelji.

Da bi stilski upotpunila rječnik, autorica na pojedinim mjestima u fusnote dodaje informacije o radovima velikih majstora slikarstva, romanopisaca i glazbenika koji su svojim djelima nastojali opisati život pojedinoga ženskog lika iz Biblije.

Mali rječnik biblijskih žena možda je malen prema broju stranica, ali prema literarnoj vrijednosti on je veliko i vrijedno djelo. Knjiga, među ostalim, otvara horizonte, daje smjerove i poticaje svima koji žele izraziti evanđeosku vjeru kroz umjetnost i pjesništvo.

Vatroslav Župančić

Smith Wigglesworth

Vjera koja raste

Figulus d.o.o, Koprivnica, 2014., 224 str.

Vjera koja raste prijevod je knjige *Ever Increasing Faith*, koju je 1924. godine objavila izdavačka kuća Gospel Publishing House, službeni izdavač Assemblies of God. Za Wigglesworthova života 1938. godine, kod istog nakladnika, objavljena je još jedna knjižica njegovih propovijedi *Faith That Prevails*.

Smith Wigglesworth (1859. – 1947.), jorkširski vodoinstalater, nakon svog krštenja u Svetom Duhu, u Sunderlandu 1907. godine (opisano u dvanaestom i osamnaestom poglavlju), postaje svjetski glasoviti evangelizator, i to nakon smrti svoje supruge Mary Jane Polly Featherstone, koja je bila časnica Vojske spasa i pastor njihove lokalne zajednice Bowland Street Mission u Bradfordu, gdje su proveli većinu života. Naime, prema vlastitu priznanju i činjenici kojom se ponosio, Wigglesworth u čitavom životu nikada nije čitao ni jednu drugu knjigu osim Biblije, od koje se nije razdvajao (ponudio je novčanu nagradu svakome tko ga ikad zatekne bez njegova džepnog primjerka Novog zavjeta), pa čak ni novine (govorio je kako je bolje čitati istinu koju donosi Božja Riječ, nego gubiti vrijeme na poluistine što izlaze u tisku). Stoga je razumljivo da on zapravo i nije pisac knjige koja je objavljena pod njegovim imenom. Stanley Frodsham, Wigglesworthov bliski prijatelj i autor njegove prve biografije *Smith Wigglesworth, Apostle of Faith*, sakupio je i sredio stenograme i transkripte njegovih propovijedi, vrlo popularnih u to doba. Zaradu od prodaje, koja je s obzirom na njegovu reputaciju, bila relativno visoka, Wigglesworth je donirao raznim misijskim organizacijama, ponajviše u Africi, gdje je služila njegova kći Alice Salter.

Pošto je riječ o zbirci od osamnaest kratkih propovijedi, ne može se govoriti o strukturi s dominantnom temom, osim uobičajenog motiva, koji prevladava u svim njegovim propovijedima, zbog čega je za života zaradio nadimak Apostol Vjere, a s njim i status legende. Jednostavna i beskompromisna vjera u Boga, koji djeluje u sadašnjosti, te vjera u svaku njegovu riječ, a koja je za Wiggleswortha zapisana u Bibliji, jednostavan je lajtmotiv i *sitz im leben* ove knjižice. Skoro svaka propovijed, što je uostalom uobičajena praksa, počinje odlomkom ili samo jednim biblijskim citatom, a zatim se potkrepljujući događajima iz osobnog života i službe, učvršćuje njihova istinitost i autentičnost, potičući čitatelja na identično djelovanje, odnosno istu vjeru.

Dakle, imamo posla s osobom kojoj je teologiziranje strano, koja nije upućena u izvorne biblijske jezike, spekulativnu interpretaciju i rasprave na temelju Pisma koji su, u nedostatku nadnaravnih manifestacija Svetog Duha, danas, kao i onda, tako omiljena aktivnost crkve. Umjesto toga, Wigglesworth nudi izvješća o masovnim spasenjima, neprojenim čudesnim ozdravljenjima i oslobođenjima od zloduhova, što su ga slijedila (baš kako Marko tvrdi da će se događati) na svakom koraku, bilo da je riječ o bogoslužju, vožnji vlakom ili brodom, kao rezultat jednostavne vjere u Božju Riječ. U tome je neizmijerna vrijednost ove knjižice, kako za „obične“ vjernike tako i za povjesničare, jer posrijedi je obilje autobiografskih podataka i izvještaja s njegovih kampanja iz europskih zemalja, Novog Zelanda, već spomenutih Sjedinjenih Država i rodne Engleske. S ovih stranica upravo pršti optimizam, nada i činjenica da se Božje kraljevstvo događa upravo sada te da se manifestira obećanim znacima i čudima, koje pokreće vjera opisana u čuvenoj Wigglesworthovoj krilatici: „Usudi se vjerovati Bogu“. U nekim propovijedima nailazimo na tumačenje poruke u jezicima, koju bi Wigglesworth dobio tijekom propovijedi a koja je dodatni bonus i nešto što nije produkt njegovih razmišljanja, već trenutne i izravne aktivnosti Duha Svetog. O nekoj određenoj temi knjige eventualno možemo govoriti u posljednjih pet poglavlja u kojima, počevši s vanjskim dokazom krštenja u Svetom Duhu, kao što je govorenje u jezicima, tj. glasolalija, pri čemu slijedi standardnu pentekostalnu doktrinu, tumači darove Svetog Duha, izlistanih u dvanaestom poglavlju Prve poslanice Korinćanima, pentekostalcima i karizmaticima tako omiljenog biblijskog odlomka. Jedno poglavlje obrađuje riječ znanja i vjeru, sljedeće darove iscjeljenja i čudesa, potom dar proroštva, zatim raspoznavanje duhova i na kraju dar jezika koji Wigglesworth razlikuje od govorenja u jezicima. Jedno je jedinstveno iskustvo, kao potvrda krštenja u Duhu, drugo je trajan dar na izgradnju crkve. Teolozi bi kod Wiggleswortha mogli pronaći ponešto diskutabilnih doktrinalnih formulacija pošto se radi o različitom mentalitetu, pa čak i svjetonazoru. Jedan je akademski i prečesto apstraktan, bez ikakve volje da bude primjenjiv, drugi je vrlo praktičan, primjenjiv i životan. Unatoč tomu, ova

je knjižica pravi dragulj među recentnim kršćanskim izdanjima, a prema mome mišljenju, i jedna od najkorisnijih i najvažnijih knjiga koju netko, tko želi živjeti autentičan kršćanski život te utjecati na društvo u onoj mjeri kako je Spasitelj zamislio, mora što prije pročitati, prema njezinim jednostavnim rješenjima djelovati i, svakako, uvijek joj se ponovno vraćati.

Goran Punda

Martin i Elke Kamphuis

Duhovne sile Novog doba: O stvarnosti Boga i opasnosti kozmičkih sila

Split, Euroliber, 2014., 150 str.

Ljudsko biće stvoreno je na Božju sliku. Zašto onda postoje ljudi čije su duše različitih boja? Piju li svi s istog izvora? Ili postoje i oni koji jesu, ali i oni koji nisu nadahnuti od Boga? Ipak, znatizelja je velika.

Upravo o ovim temama pišu Martin i Elke Kamphuis u knjizi *Duhovne sile Novog doba*, s podnaslovom *O stvarnosti Boga i opasnosti kozmičkih sila*.

Martin Kamphuis diplomirani je psiholog i teolog, rođeni Nizozemac. Bio je alternativni psihoterapeut i budist u Indiji i Nepal, ali nakon što se obratio i pristupio Isusu Kristu s osobnom vjerom, završio je teologiju te je bio župnik slobodne evanđeoske zajednice. Trenutačno radi kao predavač i autor.

Elke Kamphuis, diplomirana socijalna radnica i geštalt terapeutkinja, održavala je razne alternativne metode liječenja. U Australiji je doživjela pravi životni zaokret. Danas samostalno, ali i zajedno sa suprugom, djeluje kao savjetnik i autorica.

Nakon što su doživjeli promjene u svojim životima, susreli su živoga Boga. Po završetku biblijske škole, radili su u kršćanskoj zajednici. Martin je bio pastor jedne slobodne zajednice u Njemačkoj, a danas vodi natkonfesionalnu udrugu Gateway koja se bavi informiranjem i obukom o duhovnim temama. Martin i supruga mu Elke na stručan, ali prihvatljiv način nastoje javnost informirati o ezoteriji i budizmu te kršćanstvu održavajući seminare i predavanja, pišući knjige i pomažući ljudima u potrazi za Bogom.

Knjiga *Duhovne sile Novog doba*, uz uvod, sastoji se od 11 poglavlja: Djelotvorna sila, snaga ili energija, Svijet kozmosa, Osvit novog doba: New Age, Novo doba danas?, Metode pristupanja duhovnim silama, Vjera ili magija: Vladanje silama, Stvarnost ili djelotvornost, I Bog će poslati silu, Božji plan, Posljedica bavljenja ezoteričkim metodama i Sažetak i biblijska prosudba.

Čitajući knjigu Martina i Elke Kamphuis, doživljavaju se pojedina iskustva